

Trudna sztuka dyskusowania

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja TED](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Adam Mickiewicz. Cytat za: *Dzieła wszystkie*, t. XVI, 1933, s. 275.
- Źródło: Artur Schopenhauer, *Sztuka prowadzenia sporów*, tłum. J. Lorentowicz, Warszawa 1990, s. 6.
- Źródło: Władysław Witwicki, *Co to jest dyskusja i jak ją należy prowadzić*, Lwów 1938, s. 7–8.

Trudna sztuka dyskusowania

Dyskusja

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

” Adam Mickiewicz

Wierzcie mi, nic pożądanszego, a nic trudniejszego na ziemi, jak prawdziwa rozmowa.

Źródło: Adam Mickiewicz. Cytat za: *Dzieła wszystkie*, t. XVI, 1933, s. 275.

Dyskusja jako forma wymiany opinii jest obecna wszędzie – w domu, w szkole, w sieci, w życiu publicznym, w mediach. Wielokrotnie możemy zaobserwować, jak nieumiejętnie poprowadzona dyskusja przeradza się w kłótnię, w której używa się nieadekwatnych argumentów, a rzeczywisty temat rozmowy spycha się na dalszy plan. Aby dyskusja była owocna, trzeba poznać zasady i techniki kulturalnej wymiany argumentów.

Twoje cele

- Zdefiniujesz termin dyskusja.
- Wyodrębnisz różne formy dyskusji.

- Przeanalizujesz zasady sztuki dyskusowania.
- Stworzysz kodeks dobrej dyskusji.

Przeczytaj

Dyskusja – co to takiego?

Dyskusja (łac. *discussio* – „roztrząsanie”) to sposób porozumiewania się oparty na wymianie argumentów na konkretny temat w grupie dwóch lub większej liczby osób. Dyskusja jest odbiciem naturalnego dla procesów myślowych zjawiska rozważania różnych stanowisk. Pisał o tym filozof Władysław Witwicki niemal sto lat temu:

Dyskusja

Źródło: domena publiczna.

” Władysław Witwicki

Co to jest dyskusja i jak ją należy prowadzić

W myśli można to też robić, a więc dyskutować – nawet i ze samym sobą. To wtedy, gdy człowiek rozważa rozmaite za i przeciw, i tak sobie myśli i inaczej, i chce i nie chciałby, i skłania się już i waha się jeszcze, i bije się z myślami. Zawsze wtedy bierze pod uwagę jakieś dwa sprzeczne stany rzeczy albo dwa sprzeczne zdania i patrzy, za

którym z dwóch więcej argumentów przemawia. Jak adwokaci przed sądem, spierają się wtedy w człowieku dwa wykluczające się stanowiska i ten spór wewnętrzny to jest też dyskusja – z samym sobą. Źle robi, kto się w ważnej sprawie decyduje lub oświadcza, a nie przeprowadził w sobie takiej dyskusji wewnętrznej. Jest wtedy impulsywny, czasem lekkomyślny lub działa bezmyślnie.

Zazwyczaj jednak nazywa się dyskusją pewien – co najmniej równie cenny – objaw życia zbiorowego, a mianowicie: zbiorowe, wzajemne, wolne, porządne wypowiedanie własnych myśli w tym celu, żeby wspólnie znaleźć dobrą odpowiedź na jakieś pytanie. Zatem pewna wymiana myśli. Ale nie każda i nie byle jaka.

Źródło: Władysław Witwicki, Co to jest dyskusja i jak ją należy prowadzić, Lwów 1938, s. 7–8.

Dyskusje mogą być prowadzone zarówno w formie pisanej, jak i ustnej, jednak zawsze ich celem jest ustalenie wspólnej opinii mimo zbieżnych argumentów; zazwyczaj w postaci [kompromisu](#) lub [konsensusu](#).

Kompromis to pójście na ustępstwo jednej lub wszystkich stron dyskusji. Z kolei konsensus polega na znalezieniu wspólnego stanowiska z ustępstwami nieznacznymi lub bez nich.

Wybrane formy dyskusji

Jak dyskutować?

Dyskusja w sieci

Dyskusje odbywają się nie tylko na spotkaniach w formie mówionej. W dobie internetu coraz częściej dyskutujemy w formie pisemnej na forach internetowych czy za pomocą szerokiego wyboru komunikatorów. Swoboda wypowiedzi w sieci skutkuje często przekraczaniem granic kulturalnej wymiany zdań. Warto zatem pamiętać o netykiecie, czyli zasadach, jakich powinien przestrzegać użytkownik internetu.

Reguły prowadzenia dyskusji w sieci nie różnią się znacząco od reguł dyskusji mówionej. Warto tu wspomnieć o kilku dodatkowych zasadach, tj.:

- Nie pisz przy użyciu wielkich liter (oznacza to agresję, krzyk).
- Unikaj wulgaryzmów.
- Nie nadużywaj emotikonów.
- Stosuj się do zasad prawidłowej pisowni oraz interpunkcji.
- Nie daj się sprowokować – zaczepki innych internautów zgłaszaj administratorowi witryny.

Słownik

kompromis

(łac. *compromissum* – coś wzajemnie obiecanego) porozumienie osiągnięte w wyniku wzajemnych ustępstw; odstępstwo od zasad, założeń lub poglądów w imię ważnych celów lub dla praktycznych korzyści

konsensus

(łac. *consensus* – zgoda) porozumienie osiągnięte w wyniku dyskusji i kompromisu; zgodne stanowisko w jakiejś sprawie; tryb podejmowania decyzji w sprawach międzynarodowych przez ich uzgodnienie w drodze konsultacji i rokowań

Prezentacja TED

Polecenie 1

Zapoznaj się z wykładem językoznawczyni, dr Agaty Hąci, na temat sztuki dyskusowania. Stwórz kodeks dyskutanta, zapisując w punktach rady dla oponentów.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem </preview/resource/R1dig4TeKYUGm>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Trudna sztuka dyskusowania*.

Polecenie 2

Scharakteryzuj zasady etyczne, którymi powinni kierować się uczestnicy uczciwej dyskusji.

Słownik

konwenans

(łac. *conveniens* - przystający, przylegający) - ogólnie przyjęta forma i obyczaje towarzyskie

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Wyjaśnij, czym dyskusja różni się od sporu i kłótni. Podaj przykłady.

Ćwiczenie 6

Rozstrzygnij, czy poniższa wypowiedź mogłaby być przykładem argumentacji w dobrej dyskusji.

Pana argumenty nie mają sensu – to ja jestem specjalistą w tej dziedzinie. Osoby z brakiem wiedzy nie powinny mieć prawa głosu.

Ćwiczenie 7

Odpowiedz na pytanie: jakie emocje towarzyszą parze na obrazku? Wyjaśnij, dlaczego nie powinno się dyskutować w ten sposób.

Kłótnia

Źródło: domena publiczna.

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z fragmentem *Sztuki prowadzenia sporów* Artura Schopenhauera. Wyjaśnij, dlaczego autor wykazuje wyższość pierwszego sposobu obalania tezy.

” Artur Schopenhauer

Sztuka prowadzenia sporów

Istota każdej dysputy, czy to publicznej, czy akademickiej, czy sądowej, czy wreszcie używanej w zwyczajnych rozmowach – polega na tym, co następuje:

Stawia się tezę, która winna być obalona; do tego celu istnieją dwa sposoby i dwie drogi:

1. Sposoby bywają ad rem i ad hominem. Tylko za pomocą pierwszego obalamy absolutną lub obiektywną prawdę tezy, wykazując, że to nie zgadza się z rzeczywistymi cechami przedmiotu, o którym mowa. Za pomocą drugiego obalamy tylko względną prawdę tezy, pokazując, że ta ostatnia sprzeciwia się innym twierdzeniom lub poglądom przeciwnika, czyli wykazujemy bezsilność jego argumentów, przy czym obiektywna prawda sprawy w rzeczywistości pozostaje niewyjaśniona.
2. Co się tyczy drogi postępowania, to ta bywa albo bezpośrednia, albo pośrednia; pierwsza napada na podstawy tezy, druga na jej rezultaty; jedna dowodzi, że teza jest nieprawdziwa, druga – że nie może być prawdziwa.

Źródło: Artur Schopenhauer, *Sztuka prowadzenia sporów*, tłum. J. Lorentowicz, Warszawa 1990, s. 6.

Praca domowa

W dostępnych słownikach języka polskiego znajdź definicję terminu: polemika. Wskaż istotne podobieństwa i różnice między tym pojęciem a dyskusją i kłótnią.

Dla nauczyciela

Autor: Maria Gniłka-Somerlik

Przedmiot: Język polski

Temat: Trudna sztuka dyskusowania

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 3) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie, laudacja, homilia), popularnonaukowych i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; rozróżnia odpowiedzi właściwe i unikowe;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

2) zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;

9) rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;

8. posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów,

gwarowymi), także w wersji on-line;

11. korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- definiuje pojęcie dyskusji, dysputy i odróżnia je od kłótni i sporu;
- charakteryzuje zasady etyczne uczciwej dyskusji;
- wyjaśnia, czym jest konsensus i kompromis;
- formułuje kodeks dyskutanta.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- z użyciem e-podręcznika;
- ćwiczeń przedmiotowych;

- z użyciem komputera.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją

Nauczyciel prosi uczniów przed lekcją, by przygotowali fragmenty dyskusji lub debat internetowych (w tym tekstowych lub filmowych).

Faza wprowadzająca

Na początku lekcji nauczyciel pyta uczniów, jak często dyskutują i w jakich sytuacjach (prywatnych, publicznych)? Podczas wymiany opinii i refleksji nauczyciel sugeruje, że w tym momencie (czasie bieżącym) uczniowie także są uczestnikami dyskusji. Jest to zatem powszechna forma komunikacji. Nauczyciel prezentuje „Wprowadzenie” do lekcji, jej cele i zapisuje temat na tablicy.

Faza realizacyjna

Uczniowie zapoznają się z definicją dyskusji w sekcji „Przeczytaj” i kontrolnie sprawdzają swoją wiedzę, wykonując ćwiczenia 1-4 w sekcji „Sprawdź się”. Następnie przystępują do pracy z multimediami („Prezentacja TED”). Formułują kodeks dyskutanta (w grupach lub parach) i charakteryzują zasady etyczne uczciwej dyskusji. Po skończonej pracy uczniowie prezentują jej wyniki na forum klasowym.

Faza podsumowująca

W fazie podsumowującej uczniowie prezentują przygotowane przed lekcją treści dyskusji internetowych. Następnie wspólnie zastanawiają się, czy te przykłady realizują definicję dyskusji (lub jej odmian) i czy zastosowano w nich zasady etyczne (omówione podczas pracy z multimediami).

Praca domowa

W dostępnych słownikach języka polskiego znajdź definicję terminu: polemika. Wskaż istotne podobieństwa i różnice między tym pojęciem a dyskusją i kłótnią.

Materiały dodatkowe:

- Burkacka Iwona, *Nauka o języku*, Warszawa 2006.
- Jadacka Hanna, *Kultura języka polskiego*, Warszawa 2006.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedia „Prezentacja TED” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.